

שופים ואביקים אביק, אז שמה!

שנת תשע"ד מסתיימת בימים אלו ונושאת עמה עשייה ברוכה בתחום צעירים, בינוי קהילה, שותפויות חדשות וביסוס מודל שדמות בחברה הערבית ובקרב צעירים במרחב העירוני.

הקיץ האחרון בא וחשף לפנינו כמה שבירה ופגיעה הסולידאריות בתוך החברה הישראלית.

שמירה על אמון והדדיות יחד עם שיח נוקב ואמיתי מחויבים על מנת לשמור על יסודות הדמוקרטיה ועל המרקם הפלורליסטי בו אנו חיים.

אנו בפתחה של שנת שמיטה הבאה ללמד אותנו על מצוות העוסקות בעזיבת אחיזתו של האדם את נכסיו הגשמיים (קרקעות, כספים...). שנה זו מאפשרת פסק זמן, התבוננות מחודשת וחינוך. גם אנו בימים אלה מתחדשים ועסוקים בשדמות בהעברת שרביט ההובלה של הארגון. לאחר 8 שנים בהן שרליה שדמי-וורטמן הובילה את שדמות כמפעל חיים פורץ דרך ותודעה, אנו עוברים לשלב של מיסוד, מיצוב והעמקת הקיים אותו יוביל דני מירז כמנהל שדמות החדש.

השנה ניחד בשדמות חלק גדול לחקירה, העמקה ופיתוח מתוך רצון להיערך באופן המיטבי לאתגרי המחר. במסגרת זו שרליה תתפנה מהובלת הארגון לפיתוח ידע ומשאבים.

אנו בטוחים כי גם במבנה החדש תנופת העשייה המגוונת המתוארת בעמודים הבאים תמשך ותגדל לעשייה מטיבה עבור חברה טובה ובריאה יותר.

שנה טובה ופורייה

שנה של אמונה וזינה, אהון ושופים

שרליה ודני

סטודנטים מפרויקט "עושים שכונה" בירושלים

הערים ירושלים ולוד שונות זו מזו מבחינות רבות, אך לשתיהן מאפייני משותף ומעורר דאגה - צעירי העיר עוזבים ולא נשארים לחיות בערים לגדל את ילדיהם. כיצד יכולה עיר חפצת חיים להפוך להיות לבית לצעירים בני מקום ולצעירים אשר מקרוב באו - שני סיפורים מעוררי תקווה

ירושלים

בין השנים 2005 ל-2011 התקבצו בירושלים מספר רב של בוגרי מכינות קדם צבאיות, בוגרי מסלולי שנת שרות ופעילי ארגוני סטודנטים, שחברו לחבורות המתנסות ביצירת "קהילות יעוד". חבורות אלו התיישבו בקבוצות במספר שכונות בעיר. מ-2007 נקרא צוות שדמות בראשותה של דר' שרלה שדמי וורטמן ללוות את הקהילות השונות.

מעורבותה של שדמות והעמדת העקרונות הקהילתיים המבוססים על פיתוח ההון החברתי כבסיס לשיתוף פעולה בין קהילות הצעירים לבין עצמן ובין לבין השחקנים השונים בעיר, איפשרה סינרגיות בין דפוסי הפעולה השונים. סינרגיות זו יצרה בסיסי אמון ושיח מגשר על שפות שונות. הימצאותו של גורם מקצועי, המתמחה בניהול הזדמנויות לפיתוח הון חברתי, איפשר לנהל את הניגודיות והקונפליקטים המובנים במתח שבין השחקנים השונים והפך אותם למנהיגות משותפת לפיתוח קהילתיות בת קיימא בירושלים. שדמות משלבת ידיים עם ארגוני צעירים שהבינו שהשתייכות לקהילה היא דרך אפקטיבית ביותר להשאיר צעירים בעיר. אנו מלווים את ארגון "רוח חדשה" בהקמת קהילות סטודנטים. כל קהילה חולקת מרחב גאוגרפי משותף ומייצרת לעצמה אורחות חיים ייחודיים. אנו מלווים את הקהילות הללו במשך שלוש שנים, בהן אנו מלמדים מהי קהילתיות וכיצד לפעול בשכונה (מתוך שליחות ורצון לשינוי, ומתוך צניעות והשתלבות). שדמות מלמדת את מלווי הקהילות האלה כיצד ליצור בקהילה שלהם קשרים מגוונים וחזקים, וכיצד להשפיע על השכונה באופן כזה שבתום שלוש השנים הסטודנטים ירגישו שהשכונה היא בית עבורם, ותושבי השכונה יכירו בתרומתם הייחודית של חברי הקהילה לשכונה. לאחר התהליך הזה הקהילות מוכנות לפרישת כנפיים וחיי קהילה עצמאיים בשכונות שלהן.

לצד זאת, אנו מאמינים גם בעבודה עם בני מקום - הפיכת שכונות בירושלים לבית עבור תושביהן הצעירים הנוכחיים. עיריית ירושלים סימנה ארבע שכונות שהיא מעוניינת להפוך ל"שכונות צעירות" - אטרקטיביות לצעירים ולמשפחות צעירות. שדמות ליוותה את מרכז הצעירים בירושלים במשך שלוש שנים וסייעה לו לגבש את תפיסת הפעולה ואת הגדרת התפקיד לרכזי צעירים מחוללי קהילתיות בשכונות. בין היתר הנחתה שדמות את הרכזים ביצירת פורומים שכונתיים של תושבים ובעלי תפקידים, הגברת מעורבות התושבים בעשייה הציבורית המקומית, עבודה עם עסקים מקומיים - וכל זאת על מנת לעודד את הקשרים בין התושבים ובין השחקנים הציבוריים בשכונה, ליצירת זהות מקומית גאה וחוסן קהילתי בשכונה. ניתן כבר לראות כי קבוצות התושבים שהתגבשו בעקבות העשייה בשכונות משתלבות בהנהגות השכונתיות ואף מעמידות נציגים למועצת העיר. את התהליך בירושלים מנחות נעמה כץ ושרלה שדמי-וורטמן.

לוד

זוכרים את המחאה החברתית בקיץ 2011? כמה צעירים בראשם של איציק שמולי ויובל בדולח שעמדו בראש התאחדות הסטודנטים הארצית, החליטו שהם לא רק מבקשים מהממשלה לשנות, אלא הולכים לשנות בעצמם. הם התיישבו בלוד בדירות שיכון עם עוד חבורה של סטודנטים אקטיביסטים והזמינו את שדמות ללוות אותם באתגר של יצירת קהילות סטודנטים.

צוות שדמות בראשותה של דר' שרלה שדמי וורטמן זיהה כי העיר זקוקה לאנגריות הגבוהות שהביאו עמם הצעירים האידאליסטיים ולצד זאת, לחיזוק התושבים הקיימים ורתימתם לשינוי בביתם הם. כך החל צוות שדמות ללוות את ההתאחדות בבניית תכנית אסטרטגית לפיתוח קהילות צעירים בעיר בליוויים של דני מירז ויענה יעקבי משדמות. לאחר מיצוב תכניות העבודה ומסגרות הפעולה השונות, החל ליווי של שני סוגי קהילות: קבוצות סטודנטים יהודים אשר עברו ללוד באופן ייעודי על מנת להשתתף בפרויקט, וקבוצות של סטודנטים ערבים בני מקום. את קהילות הסטודנטים בחברה היהודית מנחה נעמה כץ משדמות. ההנחייה מתרכזת בגיבוש הקהילות, צירוף סטודנטים נוספים לתהליך, יצירת קשרים משמעותיים בין חברי הקהילות וליווי קבוצות הסטודנטים בפרוייקטים החברתיים שהם מפעילים בעיר. את קהילות בחברה הערבית מנחה סחר מחמיד משדמות. ההנחייה מתרכזת ביצירת קשרים משמעותיים בין השחקנים השונים בעיר, גיבוש זהות וגאווה מקומית, וברתימת בני המקום להתחדשות העיר. הפרויקט כיום נמצא בשנתו השלישית, והוא מושא לגאווה ומודל לחיקוי בעיר לוד ומחוצה לה.

שר החינוך - שי פירון ביקש להיות שותף ולהפוך את הפעולה בעיר למודל עבודה עם צעירים בערים נוספות.

בשנת 2014 התבקשה שדמות ללוות פרויקט נוסף בלוד: התחדשות עירונית בשכונות נווה ירק ורמת אשכול בעיר העתיקה. זהו אזור שבו פוטנציאל אדיר לצמיחה יחד עם אוכלוסיות מוחלשות מכלל הקהילות החיות במקום. את הפרויקט מובילה עמותת גינדאס, ובמימון האיחוד האירופי ואחרים. העמותה, שהיא כוח עולה בעיר, הוקמה על ידי חברי קהילת הצעירים "דרך לוד", ומשימתה היא הובלת תהליך התחדשות עירונית, המתמקד בטיפוח המרחב הציבורי כמו גם שיקום התשתיות הבסיסיות כאשר חיזוק הקהילה מהווה מטרת על של התוכנית. שדמות בונה יחד עם עמותת גינדאס וכל הגורמים המעורבים בפרויקט (כגון בעלי תפקידים בעירייה, יזמי נדל"ן, אנשי אקדמיה ועוד) תוכנית אסטרטגית לבינוי הון חברתי כחלק מתוכנית ההתחדשות העירונית. שדמות תלווה בפועל את התהליך, על ידי ייזום וליווי של מסגרות השתייכות קהילתיות וקבוצות תושבים פעילות שישתתפו בקבלת ההחלטות על פרוייקטי הנדל"ן, פיתוח השירותים והפיתוח העסקי בשכונותיהם. קבוצות תושבים אלה יבטיחו את החוסן הקהילתי באזור, ובין היתר יתנו מענה לחשש מהדרה של התושבים המקוריים, כפי שקורה לעתים בהתחדשות עירונית. את התהליך האסטרטגי והנחיית הקבוצות בשטח מובילים דני מירז (הנחיה מקצועית בבינוי קהילה) נעמה כץ (תכלול התהליך) וסחר מחמיד (בינוי קהילה בחברה הערבית).

מפגש אינטימי עם המנצח אק אק בקהילה

כמו בכל שנה בסביבות מאי-יוני מתאספות באורנים רכזות ומתנדבות "אם לאם בקהילה" להכיר, לשמוע, להתחדש וללמוד בניצוחה של **דפנה נוימן**. מבחינתנו זו הזדמנות ליצור רשתות בין תכניות אם לאם בקהילה השונות הפרוסות ברחבי הארץ ובעיקר הזדמנות להוקיר ולומר תודה מעומק הלב למתנדבות ולרכזות על העשייה המופלאה שלהן, על ההתמדה, ההקשבה, הנכונות, על הזמן שהן מפנות עבור נשים אחרות, ושזוכות עשייתן האימהות השקופה הברורה מאליה מתגלה, נראית.

היה מרגש לראות את כל הרכזות עומדות יחדיו על הבמה ומציגות אחת אחת את התכנית ביישובה. ביישובים שונים כמו: נתניה, גדרה, הרצליה, מ.א שומרון, עמק חפר, עמק המעינות, חולון, ראשלי"צ מתקיימת תכנית אם לאם בקהילה, ביישובים ומועצות מגוונות נפתחו בנוסף לתמיכה באימהות בבתיהן גם בתים פתוחים לאימהות ותינוקות, כך הוא הדבר במ.א. משגב, כרמיאל, מ.א. מטה אשר, מ.א. מנשה, עמק הירדן ובישובים נוספים כמו: חיפה, ערבה, כפר קרע, מתקיימים כרגע מפגשי הבית הפתוח והתקווה שבעתיד יתפתחו גם להרחבת התוכנית בליווי אימהות בביתן. כך שהקהילה לא רק באה לביתן של האימהות, אלא גם האימהות יוצאות לקהילה.

החלק המרכזי והמרגש של היום היו המפגשים והשיח בקבוצות המתנדבות, כך התאפשר לנשים לפגוש את חברותיהן מקצוות הארץ, לשמוע, להשמיע, להתרגש ולחוות את החוויה המיוחדת של שייכות למשפחת "אם לאם בקהילה", ולחוות את העוצמה של העשייה הנשית, ואת השפה המיוחדת הזוהה למשתתפות התוכניות ברחבי הארץ.

לאחר מעגלי השיח פגשו המשתתפות את ליהיא לפיד, אשר דברה על מה זה להיות אימא ואיך בין השקעה בעבודה, להשקעה במשפחה והרצון להצטיין בכולם, קצת שכחנו את עצמנו. ליהיא מלווה את התוכנית כבר לא מעט שנים, מחזקת ומפרגנת. את המפגש הנוכחי ליהיא נתנה כמתנה לתכנית.

אנו מודים ומעריכים מאוד כל אחת ואחת מהמתנדבות והרכזות בעשייתן המשמעותית ומברכים אותן בשנה מבורכת ופורייה.

רכזות ומתנדבות ביום העיון

ליהיא לפיד בהרצאתה

הכשרה באגודה למתנסים - (יהו) בינוי

18 מפגשים של הקורס החלוצי למנהלי ביניים בחברה למתנ"סים הגיעו לסיומם. מנהלי ביניים של החברה - מנהלי מתנסים בעלי ותק לא מבוטל וניסיון מקצועי רב, עברו הכשרה מקצועית אשר הקנתה להם את התפיסה, הידע, השפה, המיומנויות והכלים הנדרשים להתוויית פעולתו של המתנ"ס כבונה קהילה.

במפגש סיום מרגש שנערך בנוכחות מנכ"ל החברה למתנ"סים ומנהלי המחוזות הציגו המשתתפים מיזמים מובילים המשקפים את התהליך שעברו ואת האסטרטגיה של החברה. וכך זה נראה מעיני המשתתפים: "הלימוד התבצע בהתאם לתפיסה של נושא הלימוד - קהילתיות כשיטה. האווירה, האפשרות להרגיש שייך ובכך גם משמעותי, הלמידה המובנית והמקצועית, הקשר עם המנחים והחיבור המיידי לשטח הם אלו אשר היוו את נקודות החוזק והמהות של הקורס".

קורס מנהלי הביניים הוא חלק בשלב ההטמעה של התהליך האסטרטגי שנערך בחברה למתנ"סים, במסגרתו מעוצבת תפיסת תפקידו של המרכז הקהילתי כבונה קהילה וכמחולל קהילתיות. במהלך חמש שנותי, מיועדים כל עובדי החברה לעבור הכשרה מקצועית אשר תקנה את היסודות הנדרשים למימוש הייעוד. מרכז "שדמות", נבחר ע"י החברה למתנ"סים להובלת תהליכי ההדרכה לתחום בינוי קהילה.

משתתפי קורס מנהלי ביניים של החברה למתנ"סים

קבוצת נשים בדואיות מהכפר כעביה יוצרות מציאות חדשה ומעניינת בתוך קהילה מסורתית-חמולתית. שדמות מלווה את קהילת "יאביז" מזה ארבע שנים בתמיכתה של **קרן שח"ף**. הקבוצה עברה תהליך של הכשרה בבינוי קהילה, תכנון וביצוע פרויקטים ובעיקר יצירת אוירה של שותפות ותחושת קהילתיות במשימות שהם ביצעו עם ולמען ילדים עם צרכים מיוחדים ומשפחותיהם. השנה שדמות בהנחייתה של **סחר מחמיד**, מלווה את הקבוצה באופן שונה שכולם חיכו לו – תהליך היציאה לעצמאות.

פגישת אנהאוג אקולוג בכפרים דרוזיים

השנה, בשותפות מיוחדת עם איגוד ערים גליל מערבי לאיכות הסביבה וקק"ל, התחלתו תהליך ארוך טווח ל-3 בכפרים הדרוזיים בגליל המערבי: ינוח-ג'ית, אבו-סנאן וג'וליס, בהנחיית **נירית קורן-לורנס ותמר בודק** מתחום הקיימות ו**סחר מחמיד** ראש תחום החברה הערבית. מטרת התהליך היא חיזוק הקהילתיות ותחושת האחריות של התושבים לסביבה הפיזית של הכפרים ויצירת קבוצות מנהיגות סביבתית ביושבים שיקדמו נושאים שונים בתחום הקיימות בכפר. בתהליך זה מוקמת בכל ישוב ועדה מובילה המורכבת מבעלי תפקידים, נציגי רשות, תושבים ובעלי עסקים, ויחד הקבוצה עוברת תהליך של היכרות מחודשת, למידה משותפת, ועשייה בתחום אותו היא בוחרת.

יצירת קבוצה פעילה מקומית מתבצעת במודל "חבורת משימה" של שדמות בה נעים המשתתפים בין יחסים משניים המושתתים על עשייה לטווח קצר ליחסים ראשוניים ארוכי טווח ואינטימיים. מטרת המשימה הראשונה של הקבוצה הינה לחזק יחסים ודפוסי שיח המושתתים על שוויוניות, שותפות אמון והדדיות. מטרת המשימה הראשונה לאפשר לקבוצה להצליח ולחזק את הקשרים בין המשתתפים.

בג'וליס הקבוצה בחרה להתמקד בנושא הפרדת הפסולת בכפר: יצירת תשתית איסוף, חינוך והגברת המודעות לנושא. כעת עובדת הקבוצה על תכנון "יום ישובי" בנושא בספטמבר שיפעל במקביל במערכות החינוך ובקהילה, ויהווה נקודת פתיחה לתוכנית שנתית. גם בינוח-ג'ית הקבוצה בחרה להתמקד בתחום הפסולת, אך מתמקדת בנושא אחריות אישית למרחבים ציבוריים. הקבוצה בחרה לפעול ב"נחלת הכלל" ולייצר מרחב ציבורי שיהווה נקודת מפגש בין שני הכפרים (ינוח' ג'ית) ואבן יסוד בתוכנית רחבה בשותפות עם התושבים ומסגרות החינוך. באבו סנאן התהליך בתחילתו.

בתיה וולף, ראש תחום קיימות קהילתית מובילה ומחזקת את השותפות עם איגוד ערים גליל מערבי, שותפות שמעמיקה עם השנים ומתרחבת לתחומי קהילה וקיימות בתמיכת המשרד להגנת הסביבה.

כרזת הזמנה לימי שיא בג'וליס

נירית קורן-לורנס עם קבוצת ג'וליס

הקמת פרויקט נאליזם צעיריזם בחברה הערבית

בשנה האחרונה יזמה שדמות הקמה של פרום קבוצות צעירים מכפרים שונים בחברה הערבית. הפורום מהווה מעל הכל רשת של קהילות, אשר לומדות יחד על קהילתיות, מסייעות אחת לשניה ובונות יחדיו מודל לבינוי קהילה לצעירים בחברה הערבית. ליווי קהילות צעירים ברמה רוחבית-כללית לצד ליווי ברמה לוקלית-יישובית, מפחיתים את תחושת הבדידות בקרב הקבוצות השונות ומגבירים את תחושת האחרייות והמסוגלות של צעירים ערבים בשינוי מציאות חדשה ומחזקת. את הפורום מלווים **אחמד ג'אברין** ו**סחר מחמיד**. שדמות רואה חשיבות גדולה בהקמת הפורום וצעד ראשון וייחודי בהקמת רשת חברתית א-מפלגתית ברמת החברה הערבית בכלל.

הכשרות לצוותי מרכז חדשה

מרכז מעשה מלווה ומכשיר קבוצות מתנדבות מהחברה הדרוזית, ומטרת פעילויותיו הינן תרומה לקהילה וארגון פעילויות קהילתיות לילדים ונוער, בשאיפה להרחיב אותן לעוד מעגלים בקהילה. כשותפות התחלתית עם המרכז, שדמות העבירה שני ימי הכשרה מרוכזים הן לצוות מנהלי מרכזי נעורים והן למתנדבות מכלל היישובים הדרוזים שבתכנית.

ההכשרה התמקדה בעיקר בהקניית מושגים וכלים אופרטיביים בנושאים קהילה, קהילתיות, שותפות ומנהיגות. נעשה ניסיון מוצלח לדייק במושגים ולהתאימם למשתתפים ולתפקידם ולאופן שבו הם יכולים ליישמו באופן מותאם לקהילה מסורתית אשר נמצאת בתהליכי שינוי, בנייה וגיבוש זהות מתמידים. דבר שהפך את היומיים למרתקים במיוחד. את תהליך ההכשרה העבירו **סחר מחמיד**, **מייג' מאירי**, **מיקי רון**, **אחמד ג'אברין** ו**ליאת ליטמנוביץ**.

ODT ברחבי אורנים למשתתפות ההכשרה

קהילת צעיריזם בירדניה

צעירים בחברה הערבית יוצאים ללמוד באקדמיה ונחשפים לעולם הגדול שמחוץ לכפר. השפעת התרבות המערבית של החברה בישראל מעוררת בהם לא מעט דימויות ומתחים פנימיים כמי שמחפשים מרחב להתבטאות עצמית ואינדיווידואליסטית מצד אחד, אך תלויים במרחב הכפרי והחמולתי שאליו הם מרגישים מחויבות מצד שני. המתח הנ"ל דוחף את רב הצעירים לפתח קריירה מקצועית ולהקים משפחה בגיל צעיר, אך כיום לאחר האביב הערבי יותר ויותר צעירים מבקשים לעשות שינוי בחברה הערבית ובמיוחד במרחב הכפרי שלהם. תחושה זו מתבטאת ביוזמות ובפרוייקטים לשינוי בקרב צעירים ונוער, הדורשים מהם מאמצים נועזים ויצירת קשרים עם עמיתים ומנהיגים מהקהילה המקומית, הפוליטית והארגונית.

דוגמה לקבוצת צעירים כזו, ניתן למצוא בכפר ערערה, או בשמה "פינא חייר". הקבוצה קמה לפני שנה וחצי לאחר קמפיין מוצלח לסיוע ועזרה לנזקקים בתקופת חודש רמדאן ופעילויות חד פעמיות לשיפור תדמיתו הפיזי של הכפר. הצעירים שהשתתפו הרגישו צורך בהמשך עשייה למען הקהילה שלהם ומחויבות לתת ולבנות מסגרת השתייכות. קבוצת המנהיגות החדשה שמה דגש על עזרה לזולת, הכוון אקדמי לתלמידי תיכון בכפר, הקמת פעילויות חברתיות ואירועי פנאי ותרבות מותאמים לקהילה בשותפות עם ארגונים אחרים בקהילה. מתחילת שנת 2014 החלה שדמות בהנחייתו של **אחמד ג'אברין** ללוות את הקבוצה. רמת הקהילתיות בקבוצה עלתה והיא פועלת כ"חבורת משימה" למען הקהילה במטרה לחזק את תחושת הקהילתיות ביישוב כולו. בקבוצה משתתפים יותר מארבעים צעירים, אשר מפעילים יוזמות מגוונות לאורך השנה עם שחקנים נוספים ביישוב ומהווים מודל לתפארת ביישוב.

השאלות הנפואים בקיימות קהילתית במודעה אזורים חדשה

במהלך השנה האחרונה התקיימה תוכנית לפיתוח מנהלי המחלקות ועובדים בכירים במועצה אזורית מנשה במטרה לפתח תודעה קהילתית ברת קיימא של המשתתפים לשם העלאת תחושת השייכות ויחסי השותפות בתהליכים פנים וחוץ מועצתיים. תכני ההשתלמות כללו מושגים מתחום הקהילה והקהילתיות והתייחסות ייחודית למאפייני המועצה ובחינת המשמעות של בעלי התפקידים במועצה לאור תפיסת תפקידם. כמו כן, הושם דגש בהשתלמות על שיתוף מקצועי ואישי, להעמקת ההכרות הרב ממדית והגברת יכולת השיתוף והשותפות בתוך המועצה.

במפגש הסיום ציינו המשתתפים שהמפגש הבלתי פורמאלי בין העובדים איפשר העמקת הכרות בינאישית ומקצועית ויצירת ממשקי עבודה חדשים. כמו כן, העמיקו המשתתפים את היכרותם עם הנרטיב הארגוני של המועצה, מה שייצר גאווה מועצתית והגביר את תחושת השייכות שלהם למועצה ולקהילות. את ההשתלמות הנחו דר' מרב סולומון ובתיה וולף.

מנהלי מחלקות במ.א. מנשה שהשתתפו בהשתלמות

זהו קהילת קיימת בקימת אלא

הפרויקט הינו פרי שותפות של המשרד להגנת הסביבה, עיריית קריית אתא, איגוד ערים חיפה לאיכות סביבה, מוזיאון בית פישר ושדמות. הפרויקט החל לפני כשנתיים, ומטרתו היתה: יצירת תהליך חינוכי לגיבוש זהות קהילתית מקיימת ולהגברת תחושת שייכות של ילדים ונוער לקרית אתא.

הזהות הקהילתית המקיימת היא סך המאפיינים המשותפים לכל האנשים הגרים במקום מסויים או חברים באותה קהילה. זהות זו מתייחסת למערך הערכים והסמלים של הקהילה, הבאים לידי ביטוי בשיח ציבורי, נורמות התנהגות, טקסים ואירועים, סיפורים וגיבורים מקומיים בעלי זיקה לטבע ולסביבה, לחברה על גווניה השונים ולכלכלה המקומית. ישנו היבט נוסף, והוא הקיימות העירונית, המוצאת את ביטויה למשל בשימור אנרגיה והמשאבים הטבעיים, שותפות בקבלת החלטות, שקיפות וניהול סביבתי, צדק חברתי סביבתי, טיפוח ושמירה על שטחים פתוחים ומקורות מים, צמצום הפסולת והזיהום מתחבורה ועוד..

בשנה הראשונה, נעשה תהליך של בחינה ולימוד המושג "זהות קהילתית". בתהליך זה לקחו חלק, מלבד הגופים השותפים, גם מנהלות בתי"ס, אנשי חינוך בלתי פורמלי, עובדת קהילתית ועוזרת דובר ראש העירייה. בהמשך ללימוד הנושא, נעשה סקר בקרב תלמידים בקרית אתא כדי לאסוף ולמפות את מרכיבי הזהות המקומית שלהם. בהמשך הורחב הסקר למבוגרים, ונעשו מספר קבוצות מיקוד בקרב תושבים. נמצא כי מרכיבי הזהות הקהילתית העיקריים אצל התלמידים הם: ההיסטוריה המקומית, היותה בין כפר לעיר, הפארקים הציבוריים ומרכזי מסחר, מגוון פעילויות ספורטיביות עירוניות ופיתוח מתמיד. בקרב מבוגרים היה דגש על מורשת העיר (כפר עטא, מפעל אתא, משפחות הראשונים והמקומות הקשורים אליהם), נורמות של משפחתיות, עזרה הדדית וקהילתיות.

לקראת השנה השלישית לפרויקט, המטרה היא לקדם ולפתח פעילויות בבתי"ס בהן באים לידי ביטוי מרכיבים מרכזיים בזהות הקהילתית המקיימת: שמירה על הסביבה, שימור שטחים פתוחים ומורשת, קשר עם הקהילה וכד'.

קורסי בקיאות קהילתי

במהלך השנה האחרונה צוות הקיימות הקהילתית הנחה שלושה קורסים לבעלי תפקידים בדגש הובלת תהליכים קהילתיים בקיימות.

בתחילת השנה התקיים קורס הכשרה בקיימות למנחות ה"אגודה לבריאות הציבור" ההכשרה חיברה את מנחות האגודה לתחום הקיימות על מרכיביו השונים ואפשרה להן לחבר בין מרכיב הסביבה והקהילה בקיימות לתחומי החינוך בבריאות שבו הן מתמחות. ההכשרה כללה מפגשים לימודיים וסיורים בשיתוף עם רועי שמחה. בתשע"ה יתקיים המשך תהליך להעמקת התכנים והחינוך לקיימות מקומית.

בחודש יוני הסתיים מחזור ב' של קורס "הובלת תהליכים קהילתיים בקיימות", שהתקיים באורנים זו השנה השנייה. בקורס השתתפו בעלי תפקידים ברשויות כגון רשות הטבע והגנים, רשות העתיקות והרשויות המקומיות. המשתתפים בקורס הרחיבו את הידע וההבנה של הקשר בין קהילה, סביבה וכלכלה מקומית ומקומם בזהות המקומית, ורכשו כלים מעשיים להובלת שינויים סביבתיים עם הקהילה ולהגברת הקהילתיות. כל המשתתפים החלו במהלך הקורס התנסות מעשית בהובלת עשייה קהילתית, ביוזמות על פי בחירתם.

בין העשיות שנבחרו היו: העמקת הזיקה בין קהילת יודפת לאתר המורשת הקדום הסמוך לה, תל יודפת, כמרכיב בזהות הקהילתית; יצירת פרום חינוך יישובי בישוב קהילתי; פיתוח מעורבות קהילתית ומנהיגות מקומית בהקמת מרכז ארכיאולוגי בעיר לוד המתוכנן להיות עוגן לחיבור של השכונה עם המורשת המקומית של העיר ומנוף כלכלי וחברתי ועוד.

קורס נוסף שהתקיים השנה בתחום הקיימות הוא קורס "הכשרת פעילים לקיימות במועצה אזורית זבולון", בשותפות עם איגוד ערים חיפה לאיכות הסביבה, מחלקת התברואה של המועצה, והדוקטורנט נועם רווח. בקורס השתתפו פעילים סביבתיים ביישובי המועצה והוא התמקד ברכישת כלים למיפוי, איסוף נתונים וניתוח ממצאי אורחות החיים והשפעתם על הסביבה, הכלכלה והחברה המקומיים, רכישת מיומנויות לשינוי התנהגותי בקהילה שלי להקטנת טביעת הרגל האקולוגית וביצירת קבוצת עמיתים לקיימות קהילתית שתתפקד כרשת חברתית ומקור לשיתופי ידע ושיתופי פעולה. היוזמות הקהילתיות שהחלו בקורס ממשיכות להתפתח בליווייה של תמר: גינה קהילתית, יצירת מנהיגות סביבתית ליישוב ועוד.

מפגש בקורס "הובלת תהליכים קהילתיים בקיימות"

קבלת תעודות בסיום הקורס

שנה טובה!

שדמות – המרכז למנהיגות בקהילה, במכללה האקדמית לחינוך אורנים, קריית טבעון 36006.

טל': 04-9838886/7 ; פקס: 04-9838928 דוא"ל: Shdemot@oranim.ac.il ; אתר: www.shdemot.oranim.ac.il